

Κουτσοβλάχων ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ διότι κορυφαῖοι Ῥωμουνολόγοι, ὡς ὁ Τρανσυλβανὸς Ῥοδέρτος Rösler (Romänische Studien, 1871) καὶ ὁ Οὐγγρος Rethy, ὁ συνεχίσας τὸ ἔργον τούτου διὰ τῆς «Συστάσεως τοῦ Βλαχικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Βλαχ. γλώσσης» (1895) δῦσχυρίσθησαν δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων, ὅτι οἱ Ῥωμοῦνοι οὐδεμίαν συγγένειαν ἔχουσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' εἶναι ἀπόγονοι τῶν Ἰλλυριῶν, οἵτινες ὡς νομάδες μετέβησαν ἐκεῖ ἐκ τῆς Ἀλβανίας ἐπὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς! Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἐναντίον τοῦ ἀτταβισμού τῶν Ῥωμοῦνων, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξαφανίζονται οἱ Δάκες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ μέσου, διὸ διὰ στρατηγήματος, οὕτως εἰπεῖν, ἐτράπησαν ἄλλην ὁδόν. Ὁ καθηγητὴς καὶ πολιτικὸς N. Jorga, ὁ περίφημος ἱστορικὸς τῆς Ῥωμουνίας, ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἤρξατο ὑποστηρίζων ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Λατινικὴν φυλὴν, ἐπομένως καὶ οἱ Ῥωμοῦνοι εἶναι Λατῖνοι, ὅπερ ἔδει δεῖξαι¹⁾. Οὕτως ἐκ τοῦ κέντρου ἀναγκαζόμεθα πρὸς ἀπαρτισμὸν τελείου ἔργου βιβλιογραφικοῦ νὰ βαδίσωμεν πολλάκις πρὸς τὴν περιφέρειαν, ἥτις τοσοῦτον ἀπομακρύνεται ἐνίοτε τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα θῶμεν ὑπ' ὄψιν τοῦ μέλλοντος ἱστορικοῦ τὸ πολυμερὲς καὶ πολυδαίδαλον ὕλικόν πρὸς πλήρη καὶ σὺπαρακολούθητον γνῶσιν τῶν τυχῶν αὐτῆς.

Ἡ συγγραφικὴ περὶ Ἑπείρου καὶ Ἀλβανίας θρῆσις κατὰ τὴν 10^ῃ ἑκατοστατηρίδα. Ἀλλὰ περὶ πάντα τὰ θέματα ταῦτα ἡ μεγάλη κίνησις ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ δὴ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τέως, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰς Βιβλιογραφίας, ἐλάχιστα τοῦ λόγου μνημεῖα ἔχομεν καὶ ἐν οἷς σπανιώτερον γίνεται περὶ Ἑπείρου λόγος· αὕτη ὁμως ἤδη ὑπερμεσοῦντος τοῦ 10^ῃ αἰῶνος εὐμοιρεῖ ἐρευνητῶν καὶ δὴ ἐγγωρίων πρώτης τάξεως, Ἀραβαντινῶν, Λαμπριδῶν, Χασσιωτῶν, οἷς ὁμοίους οἱ νεώτεροι χρόνοι δυστυχῶς δὲν ἀπέδωκαν. Ἀλλὰ κυρίως ἡ πνευματικὴ αὕτη κίνησις καὶ ὁ δημοσιογραφικὸς ἐκτείνεται ἀγὼν περὶ τῆς περιμαχίτου Ἑπείρου καὶ Ἀλβανίας ἀπὸ τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου καὶ ἐξῆς, ὅτε κίνησις καὶ ὄργασμὸς μέγας ἀνεφάνη εἰς τὴν Ἑλλ. χερσόνησον, σφοδρὸν δὲ ἀνεπτύχθη τὸ αἶσθημα τῆς ἀπελευθερώσεως παρὰ τοῖς Μακεδόσι καὶ δὴ τοῖς Ἑπειρώταις. Ἡ περίοδος αὕτη καὶ διὰ τὴν Ἀλβανίαν εἶναι ἡ γλυκεῖα καὶ ἐλπιδοφόρος ἡὼς τῆς ἀπελευθερώσεως, διότι ἤδη τὸ πρῶτον μετὰ 400 ἐτῶν ξένην κυριαρχίαν ἀνέθορον ὑπερήφανον τὸ ἔθνικόν φρόνημα, οὗ ἡ ἐκδήλωσις διετρανώθη διὰ τῆς δραῖξεως τῶν ὀπλων καὶ τῆς ἰδρύσεως «τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου τῆς Πρεσβέρης»²⁾ ὁ ἀγὼν οὗτος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς

¹⁾ Ἴδὲ τὴν ἐμὴν εἰς τὸν κ. Jorga ἀπάντησιν εἰς τὸ «Ἐμπρὸς» τῶν Ἀθηνῶν (19 Μαρτ. 1923). «Τὸ Κουτσοβλαχικὸν ζήτημα καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν Ἀλβανῶν».

²⁾ *Γορριενιέ Σφ.* Oberalbanien und seine Liga. etc. Leipzig, Περὶ τοῦ Συν-

χώρας κατὰ παντὸς ἑδαφικοῦ ἀκρωτηριασμοῦ καὶ δὴ κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης καταληφθεισῶν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας μετὰ Ἀλβανικῶν μερῶν, ἔπειτα καὶ πρὸς τὸ Μαυροβούνιον, εἰς δὲ προσετέθη τότε ἡ Πλάβα, τὸ Ὀλκίνιον (Δουλιτσῖνο) καὶ τὸ Ἀντίβαρι, ἀποσπασθέντα τῆς Ἀλβανίας ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ παρελήφθησαν καὶ τινες συγγραφαὶ ἀφορῶσαι τὰ μέρη ταῦτα· κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κυρίως ἀρχεῖται ὁ ἐγγραμματισμὸς τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης καὶ ἀναφαίνονται τὰ γηγενῆ πρωτόλεια τῆς Ἀλβανικῆς φιλολογίας, ἀπερ' ἀναγράφει ὁ *Legrand*. Καὶ ὁ διὰ τοῦ τύπου ἀγὼν ἐξικνεῖται εἰς τὸ κατακόρυφον διαρκοῦντος τοῦ Βερολ. Συνεδρίου καὶ μετ' αὐτό. Ἦδη ἐν ἐφημερίαις, περιοδικοῖς καὶ ἐν ἰδιαιτέραις συγγραφαῖς, ἀνακινοῦνται, μελετῶνται καὶ ἐξονυχίζονται ἐν πρὸς ἐν πάντα τὰ ἱστορικά, τοπογραφικά, γεωγραφικά, ἐθνολογικά κττ. ζητήματα τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, ὧν οἱ λαοὶ κινουῦνται πυρετωδῶς καὶ μετὰ ζήλου ὑπερμέτρου πρὸς ἐπιβολὴν τῶν δικαίων αὐτῶν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Ἡ Ἑπειρος ἐνόμισε πρὸς στιγμὴν, κατόπιν τοσοῦτων ἀγώνων καὶ θυσιῶν, δαπανήσασθαι ἀπειδῶς διὰ τῶν μεγαθύμων αὐτῆς τέκνων εἰς ἐπιτροπὰς ἀντιπροσωπεύσας τὰ δίκαια αὐτῆς ἐν τῷ Συνεδρίῳ κ. ἄ., ὅτι ἔφθασεν ἡ κοθητὴ ὥρα τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐπεύσθη τῆς γλυκείας ταύτης ἐλπίδος καὶ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτῆς κατὰ τῶν ὑπαιτίων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκρύψῃ, ἀλλ' ἐξεδήλωσε ζωηρότερον τοῦ δέοντος¹. Ἡ ἐμὴ βιβλιογραφία καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ περιλαμβάνει πᾶν ὅ,τι παρέλιπον οἱ ἄλλοι καὶ ἐθεωρήθη σπουδαῖον διὰ τὴν γνῶσιν τῆς πολιτικῆς, ἐθνολογικῆς καὶ τοπογραφικῆς σημασίας τῆς νέας συνθέσεως τῆς χώρας μετὰ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ Κ' αἰῶνος, ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν. Νέα περίοδος, καθ' ἣν πολλὰ ἐγράφησαν περὶ Ἑπείρου καὶ Ἀλβανίας, διανοίγεται διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῆς «*Ἐταιρίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ*», καὶ ἐγκαινιάζεται διὰ τῶν ἐπ' αἰσίσις οἰκονοῖς ἀρξαμένων συνεννοήσεων Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν (Καζάζης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, Γανῆ βέης, Ἰσμαήλ Κεμάλ, Φασλῆ Τοπτὰν Πασῶς κ.ἄ.)².

δέσμου τούτου πολλὸς ἐγένετο λόγος τότε εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας· μάλιστα λαμπρὰν ἐνεποίησεν ἐντόπωσιν τὸ τελευταῖον ἀρθρον τοῦ Κακονισμοῦ, ὅστις ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «*Αἰῶνα*» τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃ ἐξεφράζετο ἡ εὐχὴ 500 μελῶν τῆς Συνελεύσεως, ἐκ τῆς ἄνω Ἀλβανίας καταγομένων. *περὶ συμπράξεως μετὰ τῶν Ἑλλήνων ὡς ἀδελφῶν καὶ τὸν κοινόν ἀγῶνα.*

¹) Εἰς τὰς ἐφημερίδας, νομίζω, τοῦ 1890 ἐδημοσιεύθη ομοδρὰ διαμαρτυρία κατὰ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως καὶ ἀποκέρυξις... ὑπὸ τῶν Ἑπειρωτῶν, διὰ τὴν μὴ ἀπελευθέρωσιν ὀλοκλήρου τῆς Ἑπείρου.

²) Ν. Καζάζης, Ἑλληνοαλβανικὴ συνεννόησις. Τὸ Ἀλβανικὸν ζήτημα ἐν σχέσει πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἀθήναι, 1907. Λεοντίου Κ. Λεοντίου διδάκτορος τὰ νομικά, μέλους τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου Ἀλβανικῆς ἐνώσεως. Ἀθήναι, 1897 (ἐνθουσιᾶδες ἔργον) καὶ ἄλλα.

αἱ συνεννοήσεις αὐταὶ ὑπερθερμαίνονται καὶ βαυκαλιζονται ὑπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὅτε ἐγράφησαν τὰ ὠραιότερα περὶ Μακεδονίας ἔργα καὶ ἀνεκινήθησαν πάλιν τὰ ἐθνολογικὰ ζητήματα. Ἄλβανοι δημοσιογράφοι μετὰ σφρίγγους καὶ πλήρεις αὐταπαρηγήσεως ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος πρὸς αἰνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν ἐθνικοῦ αἰσθήματος παρὰ τοῖς συμπατριώταις (Φαῖκ Κονίτσας, Μιδάτ Φράσσαρης, Σωτ. Πέτσης, Μέξης, Ν. Νάτσης, Πετμεξής, Φανόλης, Ἀδαμίδης, Μπέλος κ. ἄ.), ὡς ἐπιστημονικὸν ἐπιστέγασμα καὶ κορυφὴν τῶν γενομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐργασιῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πολυμαθὲς σύγγραμμα τοῦ φίλου κ. Ἰακ. Θωμοπούλου Ζακυνθίου ἱατροῦ ἐν Ἀθήναις².

Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ἢ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἠπείρου, Ἡ «Βορεία Ἠπειρος». Μέγα καὶ σημαντικὸν γεγονός τῶν Βαλκανικῶν πολέμων καὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν ἡ ἐκδίωξις τῶν Τούρκων ἐκ τῆς χώρας ἡμῶν, ὃ δὲ Εὐρωπ. πόλεμος ὠδήγησε στρατιᾶν ἐρευνητῶν εἰς αὐτὰς ἐξ ὅλων τῶν Εὐρωπ. χωρῶν μὴ ὑστερησάσης μηδὲ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοῦτο, ἥτις οὐ μόνον ἐνήργησε τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Πρεβέζης, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἠπειρον ἀπέστειλεν ἀρχαιολόγους πρὸς μελέτην τῶν Βυζαντινῶν μνημείων· τὸ ζήτημα τῆς «Βορείας Ἠπείρου» καὶ ἡ παροδικὴ ἐγκυτάστασις τῶν Ἰταλῶν εἰς τμήμα τῆς Ἀλβανίας παρέσχον ἀφορμὰς, ἵνα γραφῶσι πολλὰ ἀξία λόγου ἔργα, καίτοι μὴ ἀπηλλαγμένα σκοπιμότητος πολιτικῆς³· ἀπὸ διετίας δὲ ἐνεργοῦνται καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀπολλωνίας ὑπὸ Γαλλικῆς ἀποστολῆς, καὶ τὰ ἀξιόλογα εὐρήματα καθεκάστην ἀναγγέλλει ὁ τύπος.

Δὲν ἐκρίναμεν ἄνω σκοποῦ νὰ περιλάβωμεν ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ ταύτῃ καὶ τὰς βιογραφίας τῶν λογίων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν ὡς καὶ τῶν ποιητῶν τῆς χώρας, ἥτις ὡς εὐλογίαν Θεοῦ ἔχει νὰ γεννᾷ μεγάλους εὐεργέτας· τούτοις ἐπισυνάπτεται καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἁγίων, δι' ὧν σεμνύνεται αὕτη (πρὸβλ. τοὺς ἰσαποστόλους Κλήμεντα, Ναοῦμ, Κοσμᾶν κλπ.), ὧν οἱ βίοι καὶ πολύτιμος ἱστορικὴ πηγὴ καὶ τὰ μαρτυρολόγια κοινότατον ἀνάγνωσμα προτάσσονται τούτων αἱ Ἀκολουθίαι, αἵτινες ἐξετυπώθησαν ἐν τῇ ἱστορικῇ τυπογραφίᾳ τῆς περὶ ἡμῶν Μοσχόπολεως.

¹) Ὡς κέντρα τῆς μεγάλης ταύτης πνευματικῆς κινήσεως τῶν Ἀλβανῶν ἦσαν κυρίως τὸ Βουκουρέστιον καὶ ἡ Σόφια. ἔπειτα ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ἀγγλία, ἐν οἷς ἐξεδόθησαν πλείστα ἔργα, περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες.

²) Πελασγικά ἴτοι περὶ τῆς γλώσσης τῶν Πελασγῶν, ἀρχαῖαι Πελασγ. ἐπιγραφαί. . . ἐρμηνευόμενα διὰ τῆς σημερινῆς Πελασγικῆς Ἀλβανικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀθῆναι, σ. ρα' 870 ἔσν· ὃ διαπρεπὴς δόκιμος ἔχει ἔτοιμον ἤδη πρὸς ἐκδοσιν καὶ Β' τόμον.

³) Ἰδ. Γιαννοπούλου Πύρρου Ἠπειρώτου, Οἱ Ἰταλοὶ ἐν Ἠπείρῳ. Ἀθῆναι, 1917· καὶ Εὐαγγελίδου Δημ. Ἡ Βόρειος Ἠπειρος, 1919 (ἐν ἀμφοτέροις ὑπάρχει ἡ σχετ. βιβλιογραφία).

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ἐκτυπούμενων διδακτικῶν βιβλίων ἀναφέρομεν μόλις δεκάδα, ἵνα πᾶς τις λάβῃ ἔννοιαν ποία ἐπίδρασις ἐκ τῶν πέριξ λαῶν ἀσκεῖται εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀναδημιουργίαν τοῦ νεοπαγοῦς κράτους ἀναφέρομεν ἐπίσης καὶ 2—3 ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις τῷ 1910 ἀλβανιστὶ ἐκτυπωθέντων. Εἰδικὴ Ἀλβανικὴ βιβλιογραφία ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλβανοῦ ἐν Αὐστρίᾳ καθηγητοῦ *Πετμέζη*, ἣν δυστυχῶς δὲν ἔχω ἴδει.

Ταῦτα ἐν νῶ καὶ ὑπ' ὄψει ἔχοντες κατεστρώσαμεν τὴν συμπλήρωσιν ταύτην τῆς Ἑπειροαλβανικῆς βιβλιογραφίας, ὁμολογοῦντες δὲ πρῶτοι ἡμεῖς τὰς ἐλλείψεις αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην, ἵνα ἐπικαλεσθῶμεν τοῦ ἀναγνώστου τὴν ἐπιεικίαν, διότι ἐν οὗτω ἀπογειοτάτῳ σημείῳ, μακρὰν τῶν μεγάλων πνευματικῶν κέντρων καταρτίσαντες αὐτὴν δὲν ἠδυνήθημεν ἀρτιωτέραν νὰ ἐμφανίσωμεν! Ἐν τούτοις εὐχαριστοῦμεν τῷ μεγαλοδυνάμῳ Θεῷ διότι καὶ οὕτω ἰκάνωσεν ἡμᾶς, ἵνα θῶμεν τὸν λίθον εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τῆς πατρίδος, καὶ δώσωμεν τοῖς σοφοῖς ἀφορμὴν, ἵνα σοφώτεροι γένωνται, καὶ τῆς σοφίας ταύτης τῶν ἀγαθῶν κοινωνοὺς καὶ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καταστήσωσιν.

Τῷ δὲ σεβασμιωτάτῳ καὶ φίλῳ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδωνι τῷ Βλάχῳ χάριν οὐ τὴν τυχούσαν ὁμολογῶ, κινήσαντι τὴν χεῖρά μου εἰς τὸ ἔργον, καὶ παρασχόντι μοι τοῦνδόσιμον, ἵνα πρὸς βραχὺ ἀποστάς τῶν κοινῶν διοικητικῶν φροντίδων θεραπεύσω τὰς φίλας Μούσας καὶ ἐντυφήσω εἰς παλαιῶν ἡμερῶν ἀναμνήσεις, ἀναδιφῶν τόμους Πατριωτικῆς βιβλιοθήκης καὶ σημειώσεις νεανικῆς ἡλικίας.

Ἐγγραφον ἐν Καρναῖς τοῦ ἁγίου Ὁρους Ἀθῶ κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1928 σωτηρίου ἔτους.

1480 *Paulus Angelus*. Historia Scanderbergi edita per quemdan Albanesem. Venetiis.

Ἡ πρώτη αὕτη ἱστορία τοῦ Καστριώτου σώζεται μόνον ἐν Ἰταλικῇ μεταφράσει (18. Legrand: Bibliographie Albanaise ἀρ. 97 καὶ 101)· τὸν τίτλον ἠρυσάμην ἐκ τῆς Historia e Scanderbeat τοῦ Φανόλη σ. 7· πρβλ. καὶ Δήμιτσαν «Κριτικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐθνικότητος Γεωργίου τοῦ Καστριώτου κτλ.» σ. 56).

1539 *Anonymus Venetus*. Commentario de le Cose di Scanderbeg. φύλ. 33 Venetiis.

1555 *Bellon du Mans, Pierre*. Les observations de plus. singul. et choses mémor. Anvers, 8ον (Μετάφρασις Λατινικὴ, τῷ 1589 Antverpiae, 8ον, ἀμφοτέρω ἐν τῇ βιβλιοθ. τῆς Βουλῆς).

1614 *Gerlach, St.*, Tagenbuch. 4ον.

(Τὴν Ἑπείρον καὶ Ἀλβανίαν ἐπεσκέψατο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1576 18. σ. 518).

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ Γ' 1—2 (1928)

- 1619 **Χριστοφόρος Ἄγγελος**. Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σήμερον εὐρισκομένων Ἑλλήνων, ἐγγειρίδιον. Ex Officina Cantrelli, Iege Academiae Cantabrigiensis. 8ον μέγ.
- 1621 **Budi, Pietro**, Speculum Confessionis in Epiroticam linguam a — episcopo Supatense e Sardanense translatum Roma apud haeredem (sic) Bartholomei Zanetti.
- 1635 **Bardius, F.**, Dictionarium Latino-Epiroticum. Roma σ. 188 (σπανιώτατον περιέχει ἄνω τῶν 4000 λέξεων).
- 1675 **Guillet, Andr. Georges**, (ἦ de Saint Georges). Athènes ancienne et nouvelle et l' estat présent de l' empire des Turcs, contenant la vie du Sultan Mahomet, le ministère de Coprogli Achmet Pascha grand Vizir... Avec le Plan de la ville d' Athènes par le Sr. de la Guilletière, seconde édition augmentée en plusieurs endroits, sur les Mémoires de l' auteur. Paris. (Λαμπρὰ περιγραφή τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων κτλ. τῶν Ἀλβανοφώνων τῆς Ἀττικῆς σ. 23 ἔ. (Ἐθν. Βιβλιοθήκη Γ. Π. 913 Μα).
- 1678 **Spon, Jacob**, Voyage d' Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant, fait aux années 1675 et 1676 par — docteur médecin agrégé a Lyon, et Georges Wheler, gentilhomme Anglais. Lyon. (Τομ. I—III, 12ον Βιβλιοθ. Ἐθνικῆ).
- (Περὶ Χειμαριωτῶν τόμ. I. σ. 71 ἔ. Οὗτος ἐπισκεψάμενος τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων εὗρε διαπρέπουσαν ἐπὶ πολυανθρωπία, λαμπρότητι καὶ ἐμπορικῷ πλούτῳ Ἀραβαντ. Χρονογρ. Β' σ. 234 ἐνταῦθα ἐσφαλμένως σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐπισκέψεως).
- 1690 Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Δονάτου ἐπισκόπου Ἐβροίας. Βενετία, παρὰ Νικ. Γλυκεῖ.
- 17... **Arndt, von, Vergleichendes Wörterbuch**.
(Τὸ λεξικὸν συντάχθη κελεύσει Αἰκατερίνης τῆς Β' τῆς Ρωσσίας· ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶ ἀλβ. λέξεων πείθεται, ὅτι ἡ ἀλβ. γλῶσσα εἶναι ἀρχαιοτάτη συγγενῆς τῇ Βασικῇ, ἀνήκει δὲ εἰς τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν).
- 1723 **Μαυρομάτη, Νεοφύτου**, μητροπολίτου Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου. Βιβλίον περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νεοφύτου κτλ. Βουκουρέστιον, φυλλ. 32, 4ον.
- (Ἐν ἀρχῇ ὑπάρχουσι στίχοι ἐπαινετικοὶ πρὸς τὸν ἐκδότην μητρ. Νεόφυτον (φ. 1—2) καὶ θαῦμα τελεσθὲν εἰς αὐτὸν (φ. 5 ἔ.). Ἴδε δλόκληρον τὴν Διήγησιν ταύτην γραφείσαν παρὰ τοῦ ἰδίου παρὰ Legrand, Bibliogr. Hellénique (τοῦ ΙΗ' αἰῶνος Τόμ. Α' (1918) σ. 177—183. (Ἴδ. καὶ 1880).
- 1728 **Καϊζιούλη, Παρθενίου**, Ἰωαννίτου, Ἀποφθεγμάτων ἀπανθίσματα πατέρων καὶ φιλοσόφων συλλεχθέντα παρὰ τοῦ ἐν Ἱεροδιδασκάλου λογιωτάτου κυρίου..., προσφωνηθέντα δὲ τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ χρη-

σιμωτάτοις ἀνταδέλφοις κυρίῳ Ζαχαρίᾳ καὶ κυρίῳ Νικολάῳ Σελέκη τοῖς ἐξ Ἰωαννίνων, τανῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα καὶ μετὰ πλείστης τῆς ἐπιμελείας διορθωθέντα. Ἐνετίησι παρὰ Νικ. Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, 16^{ον} σ. 316. φ. 4—5. «Τῷ ἀναγινώσκοντι. Παρθένιος ἱερομόναχος ὁ καὶ Κατξιούλης ὁ ἐξ Ἰωαννίνων». (Βιβλιοθ. Ἰωασαφαίων. Σκήτη Κανσοκαλυβίων. Ἄθως).

1732—1746 *Assemani, Jos. Simon*, *Kalendária Ecclesiae universae*. Τομ. I—VI. Roma.

(Τομ. V. σ. 5 ε. Τὸς μὲν Ἡπειρώτας καὶ Μακεδόνας θεωρεῖ ὡς αὐτόχθονας· περὶ δὲ τῶν Ἀλβανῶν εἰσάγει τὴν περίφημον θεωρίαν τῆς προελεύσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἐν Καυκάσῳ Ἀλβανίας κατὰ τὴν ἐπὶ Βυζαντινῶν μετανάστευσιν τῶν Ἐθνῶν).

1741* *Ἀκολουθία*.

1) Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βλαδιμήρου καὶ θαυματοουργοῦ Μοσχόπολις, 6^{ον} σ. 1—17, (B' ἐκδ. παρὰ Νικ. Γλυκεῖ Βενετ. 1774).

2) Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐράσμου τοῦ ἐν τῇ Ἀχρίδι. Μοσχόπ. σ. 18—26.

3) Τοῦ ὁσίου. . . . Ναοῦμ τοῦ θαυματοουργοῦ τοῦ ἐν τῷ Λιβανίσκῳ Διαβόλεως κειμένου (sic). αὐτ. σ. 27—71.

1741 Ἀκολουθία τῶν ἁγίων πεντεκαίδεκα ἱερομαρτύρων τῶν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου μαρτυρησάντων ἐν Τιβεριουπόλει τῇ κοινῶς Στρομνίτζη, νεωστὶ καινῷ τύπῳ ἐκδεδομένη, δαπάνη μὲν τῆς σεβασμίας Μονῆς τοῦ ὁσίου. . . . . Ναοῦμ τοῦ θαυματοουργοῦ, διορθώσῃ δὲ τοῦ λογιωτάτου κ. Μιχαῆλ τοῦ Γκόρας. . . . Μοσχόπολις σ. 31, 6^{ον}.

(Εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἐκδόσεις τῆς Μοσχοπόλεως καὶ Ὁσίου Ναοῦμ προτάσσεται πληθὺς ἐπιγραμμάτων καὶ ἄλλων σημειωμάτων ἄπλετον φῶς ἐπιχεόντων εἰς τὴν γραμματεῖαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σημειούσθω δὲ καὶ τοῦτο ἐνταῦθα. ὅτι εἰς ἐκάστην ἀκολουθίαν κατὰ κανόνα ἔπεται καὶ ὁ βίος τοῦ ἁγίου).

*1741 *Γρηγορίου, Μοσχοπολίτου*, Ἀκολουθία τῶν ἁγίων ἑπταριθμῶν. Μοσχόπολις 6^{ον} σ. 12.

*1741. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Νικοδήμου τοῦ μαρτυρήσαντος ἐν τῇ πόλει Βελεγράδων κατὰ τὸ 1709 ἔτος, Ἰουλίου 1. Μοσχόπολις, 6^{ον}, σ. 12.

*1742 [*Γρηγορίου, Μητροπολίτου Δυρραχίου*]. Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν, νεωστὶ καινῷ τύπῳ ἐκδεδομένη, συλλεχθεῖσα ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ τε Δημητρίου Χωματιανοῦ καὶ τοῦ Καβάσιλα ἀρχιεπισκόπων τοῦ αὐτοῦ Θρόνου χρηματισάντων. Δαπάνη μὲν τῆς σεβασμίας Μονῆς τοῦ ὁσίου. . .

¹⁾ Τὰ ἀστερίσκον (*) φέροντα συγγράμματα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐμῇ βιβλιοθήκῃ πρὸ τετραετίας (1924) μετενεχθεῖσα ἐνταῦθα (Γ) ἐν Λαύρᾳ ἐξ Ἀθηνῶν.

- Ναούμ τοῦ θαυματουργοῦ, διορθώσει δὲ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις Κυρίου Γρηγορίου . . . Μοσχόπολις 6^{ον} σ. 50.
(Περὶ τοῦ βιογράφου τοῦ Ἰσακιοστόλου τούτου Κλήμεντος καὶ ἄλλων σχετικῶν ἱδ. Σοφοκλῆ Οἰκονόμου «Περὶ τῆς ἁγίας Ὑλγας» σ. 24 σημ.).
- *1746 Ἀγιοναομίτου, Κωνσταντίνου, ἱερομονάχου, Συνταγματίον ὀρθόδοξον περιέχον ἐν ταυτῷ Ἐρωταποκρίσεις λίαν ἐπωφελεῖς κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς, συντεθὲν μὲν πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπλῶν Χριστιανῶν καὶ ἐν Οὐγκαρῖα εὐρισκομένων πραγματευτῶν καὶ τύπων ἐκδοθέν, ἵνα προέρχεται αὐτοῖς δωρεάν. Διορθωθὲν παρὰ τοῦ κ. Μιχαὴλ Ὑπιοσιώτου. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ δσίου . . . Ναοῦμ τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ ἐν τῷ Λεβανίσκῳ Διαβόλεως κειμένου 16^{ον} σ. 104 (δύο φύλλα ἐκτὸς ἀριθ.).
- 1751—1319 *Farlati et Colleti*, *Illyricum sacrum*. Τόμ. I—VIII, Venetiis.
- 1752 *Rinaldi*, *Annales Ecclesiastici*. Τόμ. IX—X, Lucae.
1756. Πάπα, Ἀναστασίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, Βιβλίον ἄριστον καλούμενον Φωσφόρος, συντεθὲν ἀπλῆ φράσει παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυρίου . . . καὶ ἀφιερωθὲν τῷ ἀξιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱατροῖς κυρίῳ Μιχαλάκῃ τῷ Πρεδίκαρχῃ τῷ ἐκ Μονεμβασίας. . . Βιέννη, 16^{ον} σ. 204. (Προτάσσονται ἐπιγράμματα καὶ πρόλογος. Βιβλιοθ. Βρεττ. Μουσείου).
- 1757 Κόρκου Νικολάου. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ κόμης Μετσόβου καὶ ἐν Τρίκκῃ μαρτυρήσαντος τῇ ιζ' τοῦ Μαΐου μηνός, συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυρίου . . . , νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα συνδρομῇ καὶ ἀναλώμασι τοῦ κυρίου Πολυζῶη Λαμπανιτζιώτῃ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐνετίησι, παρ' Ἀντωνίῳ τῷ Τζάτῃ 8^{ον}.
- 1764 Γλυκέος, Νικολάου (ἐκδότου). Ἀκολουθία τοῦ θείου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ νέου ἀσκητοῦ καὶ θαυματουργοῦ τοῦ ἀσκήσαντος ἐν τῷ ὄρει τῆς περιφήμου πόλεως Ναούσης τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐνετίησιν παρὰ — 8^{ον} σ. 22.
- 1768 *Leibnitzii*. *Opera philologica*. Genevae.
(Τόμ. V. σ. 494 ἐ., Τόμ. VI μέρ. Β' σ. 219 ἐ. δι' ἰσχυρίζεται, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι Κελτικῆς καταγωγῆς, ἢ δὲ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι ἢ τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν συγγενεύουσα τῇ Γερμανικῇ).
- 1770 Καβαλλιῶτου, Θεοδώρου Ἀναστ., Λεξικὸν Ἑλληνικόν, ἀπλοῦν, Βλαχικὸν καὶ Ἀλβανικόν, Μοσχόπολις 8^{ον}.
(Συντάχθη ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἱερέως Δανιὴλ, ἐτυπώθη δὲ συγχρόνως καὶ

ἐν Βενετία, περιέχει περὶ τὰς 2000 Ἀλβ. λέξεις. Ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶναι δυσεύρετος, διὸ ὁ G. Meyer ἠναγκάσθη νὰ ἐκδώσῃ τὸ βιβλ. τὸ Λεξικὸν ἐν Βιέννῃ τῷ 1895, προσθεὶς καὶ τὰς Γερμανικὰς λέξεις. *18. Legrand. Bibl. Alban. ἀρ. 435 καὶ 588).

1771 *Bellin*, Description géographique du golfe de la Venise et de la Morée. Paris, 4ον (Βιβλ. Βουλῆς).

1774. *Θεοδοσίου, Δημητρίου*. Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Δονατίου ἐπισκόπου Εὐρώας τοῦ θαυματουργοῦ, ψαλλομένη τῇ 30 Ἀπριλ. μηνός. Νῦν τύποις ἐκδοθεῖσα καὶ . . . διορθωθεῖσα, Ἐνετίησιν παρὰ . . . 8ον σ. 23.

1779 *Ἀνωνύμου*, Le grand Castrioto d'Albanie. Histoire . . . , Paris. 12ον.

1782 *Windesch*, Von den Klementinen in Syrmien (Ungrisches Magazin Τόμ. Β' σ. 77 ἔ. Περὶ τῶν ἐν Αὐστρίᾳ Ἀλβανῶν).

1784 *Παρίου, Ἀθανασίου*, Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας (ἐν Ἀχρίδι) ψαλλομένη Νοεμβ. κβ', συντεθεῖσα παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου . . . Δημητρίου τοῦ Χωματιανοῦ. Ἐνετίησι παρὰ Δημ. Θεοδοσίου. 12ον σ. 60.

(Ὁ Βρεττὸς Νεοελλ. Φιλολ. Α' σ. 109 σημειοῖ: «Εἰς τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἁγ. Κλήμεντος ἀναγινώσκεται ὁ βίος συντεθεὶς ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Θεοφυλάκτου ἀρχιεπ. Βουλγαρίας, μεταφρασθεὶς δὲ εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν διάλεκτον παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις Ἀθανασίου τοῦ Παρίου . . . Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἐν Συναξαρ. Τόμ. Γ' σ. 294 ἐκδ. α' σημ. 1, ἀναφέρει βίον τοῦ Κλήμεντος πρὸ τοῦ Παρίου εἰς τὸ ἀπλοῦν ἀλλ' ἀτελεῖ, ὃν συνεπλήρωσε καὶ ἐκλόστισεν ὁ Πάριος).

1798 *Κοσμᾶ* ἱερέως *Μπαλάνου Βασιλοπούλου*, τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ ἐπιστημονικωτάτου μεγάλου Οἰκονόμου καὶ διδασκάλου Ἰωαννίνων, ἔκθεσις συνοπτικὴ Ἀριθμητικῆς, Ἀλγέβρης καὶ Χρονολογίας. Πρὸς χάριν τῶν γνησίων αὐτοῦ φοιτητῶν καὶ λοιπῶν φιλομαθῶν. Ζωσιμάδων ἀναλώμασι νῦν τύποις ἐκδέδεται, Βιέννη, παρὰ Μάρκω Πούλιου. 8ον σ. 331.

(Ἐν τῇ προτασσομένη ἐπιστολῇ γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν διδασκάλων τῆς Μαρουσαίας Σχολῆς τῶν Ἰωαννίνων).

* 1800 *Μάνθου, Ἰωαννίτου*. Συμφορὰν τε ἄλλωσιν Μωρέως καὶ ἄλλας ὑποθέσεις ἐνέχουσα στιχολογία σύνθεμα . . . παρὰ Πάνω Θεοδοσίου.

(Οὕτως ἔχει ὁ τίτλος παρὰ Βρεττῶ ἐνθ' ἄνωτ. 304 ἐν δὲ τῇ παρ' ἐμοὶ ἐκδόσει τοῦ 1775 16ον σ. 120 ἐκδ. Φοίνικος τῆς Βενετίας :

Συμφορὰ καὶ αἰχμαλωσία Μωρέως στιχολογηθεῖσα παρὰ . . .

μέ[τ]α προσθήκης ἄλλων ἀξιολόγων ὑποθέσεων καὶ ἀφιερωθεῖσα τῷ ἐντιμωτάτῳ καὶ εὐγενεῖ κ. Ἰωάννῃ Δημητρίου).

1802 *Θεοφυλάκτου* ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος, Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου, Περὶ συστάσεως τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζωοδόχου Πηγῆς . . . καὶ ὁ βίος τοῦ ἐν ἁγίοις Κλή-

- μεντος ἀρχιεπισκόπου Βουλγάρων, συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπ. τῆς Α΄ Ἰουστινιανῆς κυρίου . . . Νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα ἐπιστάσις Ἀμβροσίου Ἱερομονάχου τοῦ Παμπέρειος. Βιέννη, ἐν τῇ Ἑλλ. Τυπογρ. Γ. Βεντοτῆ, 12ον.
- 1805 *Bellaire, J. P.*, Précis des opérations générales de la division française du Levant. Paris 8ον.
- 1806 Συστατικά γράμματα τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Πατριαρχικῆς Σχολῆς τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν μαθημάτων κτλ. Βιέννα τῆς Ἀουστρίας. (Ἰδ. Πανδώραν, Τόμ. Ζ΄ 1856, σ. 84).
- 1807 *Δούκα, Τριανταφύλλου*, Καστοριανοῦ. Ἱστορία τῶν Σέρβων διὰ στίγων ἀπλῶν, Πέστα, 16.
- 1808 *Malte—Brun*, Annales des Voyages.
(Τομ. Γ΄ ὑποστηρίζει τὴν αὐτοτέλειαν καὶ ἀρχαιότητα τοῦ Ἀλβ. ἔθνους καὶ τῆς γλώσσης).
- 1809 Σπάνια ἔργα εὐποιίας τοῦ Ζώη Καπλάνη γεννηθέντος εἰς Γραυκίαν τῷ 1736 καὶ ἀποθανόντος εἰς Μόσχαν τῷ 1806 Δεκ. 20, Μόσχα 4ον σ. 109, (μετὰ Ῥωσ. μεταφράσεως). Βιβλ. Ἐθνικῆ.
- 1810—1829 *Malte—Brun*, Précis de géographie universelle. Europe : description de la Turquie, livre cent dixhuitième (Περὶ Ἀλβανῶν). Paris (εἰς 8 τόμους, ἡ β΄ ἐκδ. τῷ 1831—7).
- 1811 *Παρίου, Ἀθαν.*, Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου (ἐπισκόπου Ἰλλυρικοῦ), ψαλλομένη κατὰ τὴν ἐ΄ Δεκ., ἐρανισθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ ἱεροσοφολογιωτάτου κ. . . . νῦν δὲ τὸ β΄ τύποις ἐκδοθεῖσα. . . . Ἐν τῷ τοῦ Πατρ. Κωνσταντινουπόλεως Τυπογρ. 8ον.
- *1813 *Δούκα, Νεοφύτου*, Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Ζαγορίου περὶ καταστάσεως σχολείου ἑλληνικοῦ.
(Τομ. Θ΄ τῶν «Ἀττικῶν Ῥητόρων» Προλεγ. σ. 1—22 προηγείται ἢ πρὸς τοὺς Ἄνω Σουδενίτας σ. 1—10, ἐν σελ. 7 πλέκει τὸ ἐγκώμιον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Βιέννη 8ον)
- 1813 *Μποϊατζῆ, Μιχαὴλ Γ.*, Γραμματικὴ Ῥωμανικὴ ἤτοι Μακεδονοβλαχικὴ σχεδιασθεῖσα καὶ πρῶτον εἰς φῶς ἀχθεῖσα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐνταῦθα τῆς ἀπλοελληνικῆς Σχολῆς. Romanische oder Macedonowlachische Sprachlehre etc. Βιέννη, 16ον.
- 1813 *Douglas, Fr. S. N.*, An essay on certain points of resemblance between ancient and modern Greeks. London (σ. 187 ἐ. Περὶ Ἀλβανῶν) 8ον (Βιβλ. Βουλῆς).
- 1813 *R. E., George Scanderbey glücklicher Vorgänger des Ali Pascha von Jannina*, Leipzig.
(Μετετυπώθη αὐτόθι τῷ 1821 καὶ ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Ἑπει-

ροῦτου Ἰω. Μπαίλα (καὶ οὐχί, ὡς κακῶς φέρεται, ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου ἐν Μόσχᾳ τῷ 1812. Ἰδ. Legrand ἐνθ' ἀν. ἀρ. 131).

1814 *Χριστοδουλίδου, Σαμφείρου*, Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος καὶ Ἰσαποστόλου Κοσμᾶ. Βενετία.

1816 [*Μπαλάνου, Κοσμᾶ*]. Ἀντιπελάργησις ἢ Συλλογὴ τῶν σωζομένων ἐκ τῶν ἀρχαιότερων Ἑλλήνων, τῶν ἐκτεπονηκότων διαφόρως πρὸς τὸ Δῆλιον πρόβλημα εἰς εὐρεσιν δύο μέσων ἀναλόγων γραμμῶν ἐν συνεχεῖ γεωμετρικῇ ἀναλογίᾳ, καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων, ὑπὸ Μπαλάνου Βασιλοπούλου εὐφυῶς γεωμετρηθέντων εἰς τὴν τούτων εὐρεσιν διὰ μόνου τοῦ κανόνος καὶ διαβήτου γεωμετρικῆς. Βιέννη εἰς φύλλον.

(Συτάκτης τοῦ ἔργου τούτου, ἐν ᾧ ἐκτίθενται οἱ πνευμ. ἀγῶνες τῆς Σχολῆς τῶν Ἰωαννίνων, εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλοπούλου Κοσμᾶς, ὅστις ἔγραψε ταῦτα κατὰ τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρου ἀποκρούσαντος τὴν διδομένην ὑπ' ἐκείνου λύσιν τοῦ προβλήματος, Ἰδ. Βρεττὸν Νεοελλ. Φιλ. Β' σ. 185).

1816 *Φιλιππίδου, Δημ. Δημητριάδου*, Γεωγραφικὸν τῆς Ῥουμανίας εἰς ἀκριβεστέραν κατάληψιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Τομ. Α' μέρος. II. σ. 223, 17, 22, (ἔπεται ἱστορία τοῦ Σιάχ Ναδίρ Περὶ Μοσχοπόλεως σ. 29—30. Βιβλ. Ἐθνικῆ).

1816 *Holland, Henry*, Reisen durch die Jonischen Inseln, Albanien etc. aus dem Englischen, Jena, σ. 129.

1818 *Ἀσωπίου, Κων.*, Ἐπιτάφιος εἰς Ἀλέξανδρον Βασιλείου γεν. Πρόξενον τῆς Πύλης ἐν Τεργέστη.

(Ὁ ἐξ Ἀργυροκάστρου οὗτος εἶναι ὁ φίλος καὶ συναρωγὸς τοῦ Κοραῆ. Ἰδ. Θεοφραντὸν «Ἄδαμ. Κοραῆς» Τόμ. Α' σ. 380 ἔ.).

*1819 *Τατρίδου, Γ.* Ἀναγνώστου, Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου νεομάρτυρος Ἰωάννου (τοῦ ἐκ Κονίτισης).

Νέον Λειμωνάριον, 8ον μέγα, Βενετία σ. 261—263.

1819 *Gerardini, Carlo*, Storia di Lubi e di Parga contente scritta in greco volgare tradotta dal C. G. con tavole. Milano 8ον.

1820 *Sommières, Violla de*, Voyage historique et politique en Montenegro. Τόμ. I—II, Paris.

1820 *Ράγκου, Χρηστάκη*, τοῦ ἕξ Ἀγράφου, Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑπειρωτῶν καὶ ἰσχυρότατος καταμαχητῆς τῶν Ῥωμαίων, μεταγλωττισθεὶς ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ εἰς τὴν ὀμιλουμένην Ἑλλ. γλῶσσαν, Βιέννη, 16ον Τόμ. Α'—Β' σ. 195, 196 μετὰ χαλκογραφίας τοῦ Πύρρου (Ἰδ. Λόγιον Ἑρμῆν Ἔτ. 1821 σ. 182).

1820 *Turner W.*, Journal of a tour in the Levant. London, 8ον (Περὶ Ἀλβανίας τόμ. σ. 132 ἔ. Βιβλ. Βουλῆς).

- 1822 *Lecce, Frank, Maria da*, Osservazioni grammaticali nella lingua Albanese etc. (Ἰδ. Legrand ἀρ. 87).
Γερμανικὴ μετάφρασις ἐν τῷ Vergleichungstafeln der Europä-
ischen Stamm—Sprachen und Süd westasiatischen κτλ. von
Johann Severin Vater, Halle.
- 1892 Ἀωνόμου, Mémoire sur la puissance d'Ali—Pacha, visir
de Janina, et notice sur sa fin tragique, Paris.
- 1823 [Davenport], P., The Life of Ali Pacha of Janina late
vizier of Epirus, surnamed Asian (γρ. arslan) or the Lion.
Including a compendious history of modern Greece, 2 edit.
with considerable alterations and additions. Illustrated with
a map and plates. Lond. 8ον (Βιβλ. Βουλῆς).
- 1825 Waddington, George, A visite to Greece in 1823 and 1824.
2^d edit. London 8ον (Περὶ Ἀλῆ Πασᾶ σ. 232 ἔ. Βιβλ. Βουλῆς).
- 1825 Heisner, C., Die alten Pelasger und ihre Mysterien, Leip-
zig, 8ον.
- 1825 Ῥωμανοῦ, Ἰω., Περὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἑπείρου, Κέρκυρα.
- 1825 Dufrenoy, Me, Beautés de l'histoire de la Grèce moderne.
Paris.
(Περὶ Ἑπείρου καὶ Ἀλῆ Πασᾶ. Τόμ. II σ. 37—141, 8ον. Βιβλ. Βουλῆς).
- 1825 Müller, O., Über die Wohnsitze, die Abstammung und
die ältere Geschichte des macedonischen Volkes, Berlin.
Διόχουρίζεται ὅτι οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἰλλυριοί).
- 1826 Anonyme, Tagenbuch einer Reise durch Griechenland
und Albanien, 8ον.
- 1827 Πετρίδου Π., Ἰωάννου Βηλαρᾶ Ποιήματα καὶ πεζὰ τινά, Κέρκυρα.
- 1827 Narrative of an excursion from Corfu to Smyrna, Lon-
don, 8ον.
(Περὶ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ Ἑπείρου σ. 29 ἔ. Βιβλ. Βουλῆς).
- 1828 Walsh, R., Voyage en Turquie et a Con/ple, traduit de
l'Anglais par H. Vilmain et E. Rives. Paris.
(Περὶ Ἀλῆ Πασᾶ σ. 30 ἔ. Εἰκόνες: ὁ Ἀλῆ Πασᾶς μετὰ τοῦ φεταῦ ἐπὶ κεφαλῆς
καὶ ὁ οἰκογενειακὸς αὐτοῦ τάφος).
- 1829 Kopitar, Περὶ τῆς γλώσσης τῶν Ἀλβανῶν.
(Wiener Jahrbücher der Litteratur, XLi s. 88. Ἰδ Κοῦμαν «Ἱστορία τῶν
ἀνθρώπων πράξεων» τόμ. IB' σ. 520).
- 1829 Ciriacy, F. de, Théâtre de la guerre en Grèce, Paris, 8ον.
(Περὶ Ἀλβανῶν σ. 1—62. Βιβλ. Βουλῆς).
- *1829 Δρομοδείκτης τῶν ἀκολούθων ὀκτώ μερῶν μετ' ἀξιολόγων ὑποση-
μειώσεων τοῦ καθενὸς μέρους, Πελοποννήσου, Βοιωτίας, Ἀττικῆς.

- Θεσσαλίας, Ἑπείρου, Μπόσνας, Μακεδονίας καὶ Θράκης, Βενετία.
12ον σ. 48.
(Ἰδ. Burchner).
- 1830, 1836 *Fallmerayer, J. Ph.*, Geschichte der Halbinsel
Morea. Stuttgart und Tübingen, Τόμ. Α'—Β', 8ον.
(Βιβλ. Βουλῆς).
- 1831 *Crispi, Giuseppe*, Memoria sulla lingua Albanese, Pa-
lermo, 8ον.
(Βιβλ. Βουλῆς).
- *1831 [Πατρικίου Π.], Ἱστορικὸν κατὰ παράδοσιν τοῦ μακαρίτου Κ.
Κοσμᾶ Μπαλάνου διδασκάλου τῶν Ἰωαννίνων.
(Ἀθηνᾶ, Τόμ. Α' σ. 99—103, 8ον, Ναύπλιον).
- *1831 Τοῦ αὐτοῦ, Ὅρισμός, ὅνπερ ἔστειλεν ὁ Σινὰν Πασᾶς ὁ τοῦ Σουλ-
τάνου Μουράτ Βεζύρης εἰς τὰ Ἰωάννινα ἐπὶ τοῦ ἔτους 1430.
(Ἀτ. σ. 118—119).
- *1831 Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορία τῶν ἀπὸ Βεντίστης Βλαχοτούρκων. Ἐκ τοῦ χει-
ρογράφου τοῦ Κουβαρά. (αὐτ. σ. 116—118).
- *1831 Τοῦ αὐτοῦ, Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ Ἱστορικὸν
περὶ διαφόρων Δεσποτῶν τῆς Ἑπείρου καὶ τοῦ τυράννου Θωμᾶ τοῦ
Δεσπότου καὶ Κομνηνοῦ τοῦ Πρελοῦμπου.
(Ἀθηνᾶ, Τόμ. Α' Ναύπλιον, 8ον σ. 52—55, 67—71, 84—92. Ἡ ἐκδοσις αὐτῆ
ἐπανελήφθη ἔπειτα ἐν «Ἑλληνομνήμοι» ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδου μετὰ πολλῶν καὶ ἀξίων
λόγου σημειώσεων σ. 497—561, μόνον δὲ τὸ κείμενον ὑπὸ Ἰ. Λαμπρίδου ἐν «Ζαγο-
ριακοῖς» σ. 281 ἔ.).
- 1833 *Thiersch, Frédéric*, De l'état actuel de la Grèce et des
moyens d'arriver à sa restauration, Leipzig.
- *1834 *Φιλήμονος Ἰωάν.*, Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας.
Ναυκλία, 8ον σ. κα' 400.
- 1834 *Milnes, R. M.*, Memorials of a tour in some parts of Greece.
London, 8ον.
(Περὶ Ἑπείρου καὶ Ἀλῆ Πασᾶ σ. 40—69, Βιβλ. Βουλῆς).
- *1834 *Σουρμελῆ, Διονυσίου*, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς
ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἀπο-
καταστάσεως τῶν πραγμάτων κτλ., Αἴγινα, 8ον σ. 349.
(3 φύλλα ἐκτὸς ἀριθ.).
- 1835 *Γαζῆ, Δελβινακιώτου Γ.*, Τρόπαιον Δελβινακίου, ἦτοι Ἱστορία τοῦ
Δελβινακίου κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Διὰ στίχων πολιτικῶν. Αἴγινα, 8ον.
(Βιβλ. Βουλῆς)¹.
- 1835 *Klüber, J. L.*, Pragmatische Geschichte der nationalen und

¹) Β' ἐκδ. δαπάνη Νικ. Μάγκου Δελβινακιώτου, Ἀθῆναι 1916.